

Van

GroenLinks – Retze van der Honing

Portefeuillehouder

Hedwich Rinkes

Behandeling ambtenaar

Saskia van der Sluis en Jochem

Sloothaak

Datum ontvangst vragen

04-01-2021

Vragen beantwoorden voor

01-02-2021

Uitvoering bijstand

Wat de GroenLinks fractie betreft is het doel van het commissie debat dat de ongewenste regels afgeschaft worden en dat we het mogelijk maken dat bijstandsgerechtigden bijdragen kunnen ontvangen van o.a. familie zonder gekort te worden.

Luister ook: [Riedslid Van der Honing oer bystânsaffêre It Hearrenfean: "Ophâlde mei ûnnoadige en fernederjende kontrôles" | Omrop Fryslân \(omropfryslan.nl\).](#)

Om het debat goed te kunnen voeren hebben we informatie nodig. GroenLinks heeft daarom onderstaande vragen opgesteld voor het college die kunnen dienen als onderlegger. Ook de antwoorden op schriftelijke vragen van andere partijen kunnen hierbij worden betrokken. Het zou mooi zijn dat we het debat kunnen voeren in de aankomende commissievergadering, het kan echter zijn dat het college meer tijd nodig heeft om deze vragen te beantwoorden en dat we een extra commissie vergadering in moeten lassen.

1. Hoeveel fraudegevallen worden er jaarlijks door de gemeente opgespoord? Met behulp van welke opsporingsinstrumenten zijn deze fraudegevallen aan het licht gekomen? Welke maatregelen (strafkortingen e.d.) heeft de gemeente genomen?

Wanneer er uit gesprekken met de inwoner zelf, of vanuit het landelijke Inlichtingenbureau, of op andere wijze signalen komen dat er sprake is van structurele ondersteuning (naast de gemeentelijke ondersteuning), dan volgt er altijd een gesprek. In dat gesprek wijzen we de inwoner wederom op de rechten en plichten, geven we advies en denken we mee. De inwoner krijgt de kans dit te herstellen.

Bij voldoende of grote signalen, starten we daarnaast een onderzoek of er sprake is van fraude. Hiervoor zijn verschillende methodes waarbij we eerst altijd met administratief onderzoek starten. We kijken in de beschikbare systemen en zo nodig op open bronnen van internet.

Zo nodig, zetten we vervolgstappen zoals het doen van waarnemingen ter plaatse (bijvoorbeeld bij het vermoeden van zwart werk) of gaan we op huisbezoek.

Onderzoeksmethodieken 2020	
<u>Soort</u>	<u>Aantal onderzoeken</u>
Administratief	95 (waarvan 32 fraude)

onderzoek	
Waarneming(en)	34
Gesprek	54
Schriftelijke verklaring	1
Huisbezoek	20
Buurtonderzoek	0

2. Welke instrumenten en maatregelen zet de gemeente in om de rechtmatigheid van de uitkering te controleren en eventuele fraude op te sporen? Wordt hierbij gebruik gemaakt van sociaal rechercheurs die mensen bespieden, de inhoud van keukenkastje controleren en van anonieme tips?

We gaan altijd uit van het gesprek met de inwoner.

Het contactgesprek

Inwoners die een uitkering aanvragen, krijgen vanuit de gemeente één contactpersoon waar zij steeds contact mee hebben. Tijdens een intakegesprek wordt met de inwoner gesproken over de aanvraagprocedure en worden alle wederzijdse verwachtingen (rechten en plichten die horen bij het krijgen van bijstand) besproken.

We reiken een informatiemap uit met daarin heel veel informatie over andere regelingen waar de inwoner gebruik van kan maken. Ook wordt in dit gesprek uitgebreid gesproken over de inlichtingenplicht en wat deze plicht exact inhoudt. In de informatiemap zit daarnaast nog uitgebreide informatie over deze inlichtingenplicht.

Toekenning van de bijstand

Wanneer de inwoner vervolgens de bijstand krijgt toegekend, wordt er wederom gesproken over de verwachtingen over en weer. De inlichtingenplicht komt dan nogmaals aan de orde. We roepen daarnaast op dat de inwoner altijd contact opneemt met de contactpersoon van de gemeente wanneer er vragen zijn, of wanneer er twijfels zijn over deze rechten en plichten.

Het voortgangsgesprek

Minimaal één keer per 1,5 jaar wordt daarnaast de hoogte van de bijstandsuitkering opnieuw bekeken. Heeft de inwoner minder structurele ondersteuning uit het netwerk, dan kan de bijstand eventueel omhoog. Heeft de inwoner meer structurele ondersteuning uit het netwerk, dan kan de bijstand eventueel lager.

In gesprek nadat er signalen komen

Wanneer er uit gesprekken met de inwoner, of vanuit het landelijke Inlichtingenbureau, of op andere wijze signalen komen dat er sprake is van structurele ondersteuning naast de gemeentelijke ondersteuning, dan volgt er altijd een gesprek. In dat gesprek wijzen we de inwoner wederom op de rechten en plichten, geven we advies en denken we mee. De inwoner kan vervolgens dit herstellen (de zogenaamde respijtp periode).

Handhaving

Bij voldoende of grote signalen, starten we daarnaast een onderzoek of er sprake is van

fraude.

Handhaving wordt zoals in de vorige is uitgezet alleen ingezet als er een signaal is. In ca 95 % van de gevallen worden klanten voorafgaande aan een huisbezoek uitgenodigd. In uitzonderlijke situatie doen we dit niet en dan is dit omdat de inwoner niet op afspraak komt of dat de situatie zo verdacht is dat we niet een minder belastend middel in kunnen zetten.

3. Is door de gemeente Heerenveen wel eens een strafkorting of terugbetaling geëist omdat een bijstandsgerechtigde boodschappen kreeg (of iets soortgelijks) van een kennis of familielid?

We grijpen echt niet direct in (korten van de bijstand) als iemand af en toe (dus incidenteel) ondersteuning krijgt vanuit het eigen sociaal netwerk. Denk hierbij aan meeeeten met ouders, een boodschapje doen voor een ander, een verjaardags/kerst en/of sinterklaascadeau.

De Participatiewet geeft aan dat structurele ondersteuning die iemand ontvangt tijdens de uitkering, gemeld moet worden aan de gemeente. Wij bekijken dan samen met de betreffende inwoner welke ondersteuning van invloed is op de uitkering of op de hoogte daarvan. Iemand incidenteel helpen is echt geen probleem. We stimuleren juist graag dat inwoners hun eigen netwerk inzetten

4. Wat is nu het beleid van de gemeente Heerenveen ten aanzien van de boodschappen-kwestie? Als een bijstandsgerechtigde van iemand wekelijks voor ongeveer 20 euro boodschappen ontvangt (voedselbank uitgezonderd) wordt er dan een terugbetaling (met boete) opgelegd?

Als dit in het contactgesprek naar voren komt, dan gaan we hierover in gesprek met de inwoner. Zij krijgen dan eerst de tijd om dit te herstellen (de zogenaamde respijtperiode). Er wordt dan een nieuwe afspraak gemaakt om na te gaan of situatie is veranderd. Als er dan nog steeds elke week -dus structureel- een bedrag wordt ontvangen dan moeten wij op basis van het huidige beleid de bijstand verlagen.

We willen tijdens de commissievergadering van 19 januari met de gemeenteraad in gesprek of het noodzakelijk is ruimte te creëren zodat dit soort giften vrijgesteld kunnen worden. Denk hierbij aan de gemeente Amsterdam die jaarlijks €1200 aan giften vrijstelt.

5. In situaties van de boodschappenaffaire verdedigen gemeente zich met het argument dat ze de wet moeten handhaven en verplicht zijn tot het nemen van dergelijke maatregelen maar er zelf ook niet (geheel) achter staan.

a. Zijn in Heerenveen ook dergelijke situaties aan de orde? Bent u

- gedwongen strafmaatregelen op te leggen waar u niet achter staat?
- b. Welke regels zou het college graag willen schrappen?

Onze medewerkers ervaren ook dilemma's in de uitvoering van de bijstand. Daarover voeren zij gesprekken met het college.

Het bestaan van de onafhankelijke bezwarencommissie is dan ook van meerwaarde. Zij kijken objectief en onafhankelijk met onze medewerkers mee en adviseren het college over de interpretatie van de wet.

We gaan daarnaast graag met de gemeenteraad in gesprek over de mogelijke ruimte die we kunnen creëren in de uitvoering van de bijstand.

6. Hoe gaat de gemeente om met situaties waarin geen fraude is gepleegd maar fouten zijn gemaakt?

We onderzoeken zorgvuldig of het om bewuste of onbewuste fraude gaat.

We beoordelen in elke zaak de mate verwijtbaarheid en de draagkracht van inwoners.

Uitgangspunt is altijd dat het minst ingrijpende middel in kader van proportionaliteit wordt gebruikt.

7. Controle wordt door bijstandsgerechtigden soms als vervelend ervaren (afhankelijkheid en gevoelens van vernedering). Dit leidt dan meestal niet tot het gewenste (reactivering van de bijstandsgerechtigde).

a. (H)erkent u dergelijke situaties?

b. Welke maatregelen of beleidsaanpassingen kan de gemeenteraad nemen om meer accent te leggen op (re) activering en positieve bejegening en minder op wantrouwen en controle (bijvoorbeeld vertrouwensexperiment gemeente Tilburg)?

Dit zijn al onze uitgangspunten. Deze staan in de door uw vastgestelde verordening (Handhaving en Afstemming). In het gesprek wordt besproken wat de oorzaak is als iemand niet rond kan komen van de bijstand. Werk is in ogen nog steeds de beste vorm van armoedebestrijding. Er kan echter sprake zijn van schulden of verslaving en dan kunnen/moeten we eerst eventueel hulpverlening opstarten.

Soms zien we ook een bijzonder uitgavenpatroon bijvoorbeeld omdat er onevenredig veel uitgaven zijn bij horeca. Daar gaan we dan het gesprek over aan. De onderzoeken van handhaving zijn bedoeld om de feitelijke situatie te achterhalen als hier onduidelijkheid over is. Helaas ervaren wij dan ook dat er misbruik wordt gemaakt van de bijstand.

We kunnen ons beleid aanpassen door voortaan een bepaald bedrag vrij te laten.

Hierover gaan we graag met de gemeenteraad in gesprek.
